

Hesteavlen 1889.

Af Konsulent J. Jensen.

Det Røre i og den landøkonomiske Interesse for Hesteavlen, som er bleven vakt herhjemme, og som fik forøget Styrke ved den vellykkede Udstilling af danske Landheste i Kjøbenhavn 1888, har bredt sig yderligere i Aarets Løb, saa der nu over hele Landet arbejdes med Lyst og Energi i Hestesagen. Men i de Egne, hvor der udrettes mest, gaar Kampen stille af, thi det er dør de direkte interesserede, Landmændene selv, der tage Sagen op. De føle jo alle Tidens Tryk og søge derfor at forøge deres Indtægter, navnlig Nettoudbyttet. Og det begynder ogsaa at gaa op for Landboerne, at de ere Fabrikanter, og som saadanne maa de søge at producere billigt for at udholde Verdenskonkurrencen. Hidtil har der vist været mange, der ikke have haft fuld Forstaaelse heraf, idet der i alt Fald har været en Tendens til at benytte for megen og simpel Arbejdskraft. Det er navnlig for Hestekraftens Vedkommende, det er iøjnefaldende, idet vi holde et stort Antal Heste i Forhold til det Arbejde, der præsteres. Nogen Undskyldning herfor har man jo nok i de rigtig hesteopdrættende Egne deri, at Følhopper og Plage, der tilmed fodres daarligt, maa skaanes, og paa Øerne i, at den Hesterace, man har, ikke rigtig passer ind i et økonomisk Agerbrug, men Tidens Krav bøje sig ikke for mere eller mindre gode Undskyldninger. Til Arbejds-

brug maa absolut kræves Heste, der billigst muligt udrette det mest mulige, og vil man lægge til, bør man holde sig til Racer og Individier, der ikke alene koste meget ved Salg, men som ogsaa opdrættes billigt. At drive Hestetillæg for Fornøjelse bliver snart en sjelden Sport og det ganske naturligt, fordi Landmændene nu faa Øjnene op for, at hvor der holdes en Hest, kunde der staa en god Malkeko i Stedet. Selv om Forandringer i det tilvante ogsaa gaa langsomt, saa erfare vi dog ad statistisk Vej, at Hesteavlens, siden Mælkeriet er bleven saa udviklet, aftager paa Øerne, hvor man ikke opdrætter billigt, og har et Hesteslag, der er for lidt værdifuldt i Gjennemsnit, medens Tillæget tiltager efter en uhyre Maalestok i hele Jylland, uagtet Forholdene som bekjendt ere saa yderst forskjellige dér i de forskellige Egne. Men med Hensyn til Hestene er der fuldstændig Enighed, idet alle Jyder holde paa en svær Arbejdshest. Ligesom i den øvrige civiliserede Verden gaa Bestræbelserne ud paa at gjøre Husdyrene større og sværere samt tidligere udviklede.

Ved Siden af de landøkonomiske og økonomiske Interesser, der gjøre sig saa stærkt og tydelig gjældende i Hesteavlens for Øjeblikket, ikke alene her i Landet, men ikke mindre i Tyskland, er der ogsaa andre berettigede Hensyn, som navnlig i Tyskland spille en Hovedrolle, nemlig først og fremmest Hærens Remontering og dernæst Luxusbrugen. Hvad den første angaar, da tales der en hel Del herhjemme om denne Sag, og man giver Sjællænderne Anvisning paa at producere Remonter. Men der er rigtignok den lidet opmuntrende Omstændighed ved Sagen, at vor Remontekommission ikke kan bruge de sjællandske Heste til Rytteriet, hvorfor vor Forsyning sker fra de hannoveranske samt sandsynligvis holstenske Marskegne (gjennem hamburgske Handlende). Man roser vel vore Heste for deres gode Temperament, Bøjelighed, Trivelighed og Udholdenhed, medens højtforædlede Marskeste have et mindre godt Navn i saa Henseende, men man kjøber dog de sidste; Hurtigheden maa

altsaa være det afgjørende. Forresten er det meste af, hvad der fremkommer herhjemme om vort Remontevæsen bygget paa Slutninger, da hele den Sag er en lukket Bog. Vi vide jo hverken, hvormange Heste der bruges aarlig i alt eller til hver Vaabenart, hvilke Egenskaber, hvilken Bygning og Størrelse man forlanger, hvilke Priser, der betales, hvor Hestene kjøbes, eller hvilken Udholdenhed navnlig under Øvelser og Varighed de have, sammenlignet med Heste af andre Racer, der have været brugte.

I Tyskland offentliggøres derimod disse Ting. Før vi komme saa vidt og navnlig før Opdrætterne faa at vide, hvad Sagkundskaben forlanger, og hvad der betales, kan man ikke vente, at ret mange skulde give sig af med den noget risikable Forretning at lægge Remonter til. Endskjøndt Preussen i ca. 100 Aar konsekvent og dygtigt har arbejdet mod dette Maal, ere Resultaterne der dog endnu ikke forbausende. I Provinsen Preussen, der er Hovedpladsen for Tysklands Remontering, og hvor der aarlig kjøbes 4500—5000 Remonter, fødtes der i Følge 3 offentliggjorte Hestetællinger i Gjennemsnit aarlig ca. 35000 Føl (1865—67), og i hele Kongeriget Preussen, med ca. 135000 fødte Føl, kjøbes der ialt 7—8000 Heste til Hæren.

Til Oplysning om Forholdene her, navnlig paa Sjælland, kan jeg anføre, at der fødes ca. 4000 Føl aarlig, hvoraf ca. Halvdelen vist er af saa grov Landrace, at der ikke kan blive Tale om at benytte dem til Rytteriet. Udenfor Sjælland fødes der paa Bornholm ca. 200 Føl, hørende til samme Slags som de lette sjællandske, kun endnu mindre, og paa Fyen samt Lolland-Falster nogle enkelte.

Det forekommer mig derfor, at det sér temmelig haabløst ud for vor Hærs Remontering herhjemme, hvis Idealet for Rytterihestene bliver ved at være den Slags, der nu hentes fra Tyskland, thi dels respekteres de ikke af vor Landbefolkning, og dels vèd man, at Affaldet fra en saadan Avl er usælgeligt.

Den naturlige Vej, man følger i de fremskredne Lande

for at faa Remonter, er, at man stiler mod Luxuskjørehesten, og saa faar dem som Affald, ligesom vi i Jylland faa Sporvogns- og Droskeheste som Affald fra Avlen, der gaar ud paa Produktion af store »Tyskerheste«. En Avl med Rytterheste som Formaal vil endnu vanskeligere kunne betale sig end en med Sporvognsheste. Vor Jord og Arbejdskraft er for dyr til, at det kan betale sig for os at producere Godtkjøbsheste som i Sverig. Vi se jo ogsaa, at Øboerne indskrænke Tillæget saa stærkt, at kun Fyen for Øjeblikket kan forsyne sig med fornøden Arbejdskraft og endda udføre en Del.

Den mest lønnende Forretning er utvivlsomt Avl af Karreheste, da de dels ere søgte til meget høje Priser, dels ere tidlig tjenlige til Brug og endelig tage til Takke med voluminøse, men billige Fødemidler. Dernæst er Avlen af store, svære Luxusheste, hvor Forholdene tillade det, og Markedet er gunstigt, en udmærket Forretning, saaledes i Normandiet, England, Oldenburg, den hannoverske og holstenske Marsk, medens den alle andre Steder er usikker i højeste Grad. Blandt Betingelserne, der afgjort kræves, tror jeg at turde anføre: yppig Græsning, en svær, fortrinlig og nogenlunde konstant Hoppestamme, store 1ste Klases Hingste, et intelligent, handelskyndigt Opdrætterpublikum samt en god Beliggenhed for Afsætning. Jeg skal overlade til Folk, der bedre end jeg kjende Forholdene paa Sjælland, at bedømme, om vore Bønder kunne opfylde disse Betingelser. Selvfølgelig bliver Forholdet et helt andet, naar Talen er om vore store Landmænd, der jo hovedsagelig ere Hestevenner og navnlig ynde den forædlede Hesteavl.

Vi maa ikke glemme, at det tildels er at gaa imod Naturen at benytte Luxusheste til Bondebrug, det viser sig saa tydelig her i Landet, navnlig paa Sjælland, derved, at den forædlede Hest saa let udarter og ikke som Landbrugets Tjener godt kan bestaa ved sig selv. Professor Prosch's Theori: at Racerne udvikles i Harmoni med Brugen, synes at passe

i det mindste under de Forhold, hvorfra hans Erfaringer hovedsagelig ere hentede. — Det bebrejdes Ledelsen af den sjællandske Avl, at den hidtil har været planløs, og forsaavidt man dermed mener, at Avlen burde have været ledet mod et bestemt Brugsøjemed, er Kritiken vistnok berettiget; thi den sjællandske Hest er i Virkeligheden hverken Ride- eller Kjørehest, hverken hurtig Traver eller kraftig Trækhest, det er blot en pæn og rar lille Hest. Om dette Formaals er nok til at bygge en Landavl paa, vil Fremtiden lære. Men beklageligt vilde det dog være, om det, der i god Tro og enkeltvis med smukt Resultat nu er opbygget i Menneskealdre, skulde rives ned og fortrænges, hvad der mulig kunde være Fare for og Udsigt til at ville ske.

Efter mit Kjendskab til Forholdene tror jeg at turde tilraade Vennerne af vor nationale »lette« Hestetype at se helt nøgternt paa Forholdene og bøje sig for Kjendsgjerninger, opgive Troen paa at den »lette« Hest. kan erobre, og at den svære helt kan holdes borte fra Sjælland gennem en energisk Ledelse, samt paa at den Blomstring, der nu i nogle Aar væsentlig skyldes Hamlet, er et Bevis paa varig Fremgang. At ville bygge en Avl op paa saa degenereret Blandingsgoods, som en stor Del af den sjællandske Hestebestand jo er, anser jeg for temmelig haabløst, og derfor troer jeg, den rette Kampmethode er blot at holde paa Stumperne.

Paa Bornholm, der har fulgt Sjællands Spor i Hesteavlen, er der, uagtet Hestebestanden har været meget mindre blandet, og Ledelsen temmelig konsekvent har gaaet i én bestemt Retning, siden Udstillingen i Kjøbenhavn ved at foregaa en Strømkæntning, i det der i Løbet af $\frac{1}{2}$ Aar er indført 3—4 jyske Hingste, hvoraf én i 1889 har bedækket mindst 100 Hopper (af Øens 500). Ogsaa der gjælder det for Vennerne af Frederiksborghesten om at holde det bedste rent og opgive det, der ikke er værd at holde paa, ellers udsætte de sig for at faa det hele forkrydset. I Krig ødelægges der jo altid noget godt. Man kan være vis paa, at selv om det Princip, saa mange

af Landmændene hylde: at frembringe en kraftigere og værdifuldere Hest, er rigtigt og ikke længer kan ignoreres, saa vil alligevel en Revolution i Hesteavlen bringe mange Tab, især hvis den ikke løber nogenlunde fredelig af. Jeg troer det derfor heldigt, om Ledelsen ikke stiller sig fjendtlig overfor det ny, der vil frem, men søger at lede Strømmen i et godt Leje.

Paa Lolland-Falster gaar Avlen afgjort i Retning af en Arbejdshest til Landbruget og har nu i ca. 20 Aar været ledet i jydsk Retning, idet man stadig har indført baade Hingste og en Del Hoppemateriale fra Jylland; men Standpunktet er alligevel, som naturligt er, en hel Del under de bedre jyske Egners Niveau. Man har i Reglen nøjedes med at købe smaa, lettere Hingste til Brug for den mindre gode, forkrydsede og ikke store Hoppbestand. Tillæget er i det Hele taget ikke betydeligt og næppe tilstrækkeligt til Øens Forsyning med nødvendig Arbejds-kraft. Ved Hingsteskuet fremstilles nu i Modsætning til tidligere kun Hingste af Landrace; de saakaldte »lette« ere kun mindre og spinklere Udgaver af de svære. Af de større Godsejere interesserer Hr. Kmj. Tesdorpf sig stærkt for den svære Landrace, og han har i det sidste Aarstid købt nogle af Randers Egnens bedste Hopper foruden et Par udmærkede Hingste, og Befolkningen synes at paa-skjønne disse Bestræbelser, idet hans Hingst Messingjens i 1889 blev usædvanlig stærkt benyttet til Bedækning til en meget høj Pris.

Fyen har i de senere Aar erhvervet sig et noget tvivlsomt Navn blandt Landets hesteopdrættende Provinser, idet man dør i Fem- og Sxxtierne krydsede temmelig stærkt med store, forædlede Hingste, hvorefter Resultatet nu — efter en Blomstringsperiode — er bleven ligesom overalt: utilfredsstillende. Ved disse Forædlingsexperimenter, som i alt Fald i lang Tid stærkt begunstigedes af Ledelsen ligesom senere ved fornyede Bestræbelser — tildels støttede udefra — for at skabe en Avl af Kjøre-

heste, har det set ud paa Afstand, som om den fynske Opdrætter helt og holdent var kommen paa Afveje, men i den seneste Tid har den indestængte offentlige Mening givet saa kraftig et Udslag, at den bogstavelig har blæst al den udenvelske Indflydelse bort. Der er paa Fyen for Tiden kun én Retning i Hesteavlen, det er Landhesteavlen, thi at der af henved 4000 fødte Føl er falden højst nogle faa Hundrede efter »lette« Hingste, kan næppe en Gang kaldes en Undtagelse fra Reglen. Det man vil opnaa, er en stor, stærk og værdifuld Brugs- og Handelshest, lidt lettere, nettere og tørere af Ben, end »Jyderne« pleje at være. Dog er Forbilledet rent jydsk, og den fynske Hesteavl er for en væsentlig Del baseret paa indførte jydsk Heste, baade Hingste og Hopper, idet man var sunken ned til det Standpunkt, at man ikke kunde forsyne sig selv med et tilstrækkeligt Antal brugbare Avlsdyr. Hesteavlen er nemlig en langt vigtigere Forretning paa Fyen end paa de andre Øer. Der tillægges saaledes næsten dobbelt saa mange pCt. Føl (af hele Hesteantallet) som paa Sjælland og Lolland-Falster samt næsten lige saa mange som i Sydjylland. Fyen staaer i denne som i saa mange andre Henseender som et Overgangsled fra Sjælland til Jylland.

Fyenboerne ere for Tiden nogle af de bedste Kjøbere af jydsk Avlsdyr, de ville nu ikke som tidligere nøjes med det jydsk Affald; der gjøres store Anstrængelser, oprettes Avlsforeninger og kjøbes kostbare Hingste, hvilket spaar godt for Fremtiden, man er bleven vaagen og klar over, hvad man vil. Præmierne ved Hingsteskuet ere i 1889 ogsaa mere end tidligere tilfaldne de bedste Landheste, saa det sèr ud til, at der ligesom i Jylland vil blive Enighed i Bestræbelserne mellem Ledelsen og Opdrætterne.

Om Jylland er der forholdsvis mindst at bemærke, uagtet Hesteavlen dér er en Hovedsag, men man er forlængst kommen ud over det golde Slandpunkt, da Hippo-

logerne krigedes. Man veed, hvad man vil, Ledelsen og Publikum er i Hovedsagen enige, og Opdrætterne ere mærkværdig vakte, saa det vilde blive vanskeligt for upraktiske Hesteliebhave at opnaa andet end at gjøre sig umulige, hvis saadanne i Nu- og Fremtid skulde komme til at agere Ledere. Bedømmelsen ved Dyrskuerne er ved at komme ind paa et rationelt Spor, ligesom der i den Retning ogsaa er kommen en mere realistisk Opfattelse til at raade. Famlen og Uvished om en Hingsts Plads i Præmierækken taber sig mere og mere, ogsaa eftersom Hingstene blive mere ensartede, og man faar nøjere Kjendskab til dem, men især fordi man begynder »at se mere stort« paa Avlsdyr end tidligere, man hænger sig nu mindre ved Smaating. Derimod forlanger man afgjort, at en Hingst først og fremmest skal være en »Personlighed« af temmelig rent Præg og dernæst — saa lidt fejlfuld som mulig.

Smaa, klejne, pæne, lidt forædlede Hingste, saaledes som man tidligere foretrak dem, komme nu sjelden højt i Præmierækken, men hvis det skulde ske, skal Publikum nok udtale sin Dom under den Form, at man kun benytter dem lidt. En af de værste Fejl i en jydsk Kjenders Øjne hos en Hingst er, at den »er for lidt Hest«. Derfor have Jyderne ikke agtet »den lette Afdeling«, der jo nu i mange Aar ogsaa har været en Udszkodsklasse, men som heldigvis er uddød iaar, og fremtidig vil der forhaabentlig i Jylland kun blive én Slags Heste ved Dyrskuerne. I Planen til det store Fællesskue i Aarhus 1890 er der kun Tale om jydsk Trækheste; dette er egentlig den store Begivenhed paa Hesteavlens Omraade iaar: der er endelig rammet en Pæl igjennem Spøgelset. Dermed er forhaabentlig »Renavlens« ikke alene anerkjendt paa Papiret, men slaet fast i Praxis.

En anden »europæisk« Foranstaltning, vi have faaet Øjnene op for, er den, at vi ved de store Dyrskuer maa have de yngre Dyr med; endnu ere vi vel ikke gaaede videre end til 3-Aars Hingste, i en særskilt Klasse,

og til 2- og 3-aarige Hopper (som Appendix), men det gamle, hidtil eneraadende Princip: officielt kun at tage Hensyn til fuldtudviklede Dyr som Avlsdyr, er dog brudt.

En ny og ikke uvigtig Faktor i Hesteavlen ere Hesteavlforeningerne blevne, omendskjøndt de endnu ere nye og uprøvede, saa man ikke endnu sikkert kan dømme om deres Fremtid. Det synes at ligge i Luften at oprette Avlsforeninger, thi de komme af sig selv, naar Uvedkommende ikke blande sig i og forstyrre den Sag, der i og for sig hverken er kunstig eller vidtløftig. Et Antal Mænd, der bo indenfor et begrænset Omraade og have samme Formaal med Avlen, slutte sig sammen om Kjøb af gode Hingste eller Benyttelse af saadanne, hvis de allerede findes, om at anskaffe og bevare godt Hoppemateriale, om at mønstre og klassificere Følhopperne samt om at føre Stambog over dem. Det Hele bliver i Virkeligheden et Stutteri, fordelt paa flere Hænder. Tanken er aabenbart sund, og den støttes pekuniært af Staten gennem Husdyrlovens § 9, i H. t. hvilken der kan faaes Statstilskud til Indkjøb eller Udstationering af Avlsdyr. Dette er en mægtig Drivkraft, og uden den vilde Avlsforeningsinstitutionen næppe have blomstret saa stærkt, som skeet er. Der er i Jylland henved 30 Avlsforeninger, og der oprettes stadig ny; de fleste af dem eje deres egen Hingst. Det kan ikke nægtes, at der ved Avlsforeningerne er kommen et meget stærkt Røre i Hesteavlen, der forplanter sig til Folk, som ellers ikke have aandelige Anfægtelser. Der bliver ogsaa mærkværdig Paapassenhed med de gode og brugbare Hopper, og der er bleven en rivende Efterspørgsel efter gode Hingste, der netop gennem Sammenslutning af Opdrætterne og ved Hjælp af lidt Statsunderstøttelse ere komne hen paa Egne, hvor man tidligere aldrig har haft en ordentlig Hingst (f. Ex. Vejle Vesteregn).

Den private »Kaaring« af Hingstene gjør, at man efterhaanden unddrager de simple de gode Hopper. Vi kunne endnu heller ikke godt føre Kampen videre, alene

af den Grund, at der ikke en Gang er virkelig gode Hingste til det halve Antal Hopper, der bedækkes i Jylland (ca. 30,000), og det uagtet Jyderne ikke ere skaansomme mod Hingstene, men lade dem bedække indtil 150—200 aarlig.

Paa Fyen er der foruden den store Forening »Fremad«, — der omfatter største Delen af Øen og har 2 Afdelinger: Heste af Landrace og Heste af Frederiksborg Afstamning og Type, men ikke ejer Hingste, — en mindre Forening i Nordfyen, der ejer en jydsk Hingst, og en anden i Svendborg Amt, som gaar helt i jydsk Retning.

Paa Sjælland, hvor Hestespørgsmaalet er et meget livligt Diskussionsæmne, er der flere Foreninger, hvoraf den vigtigste er den i Frederiksborg Amt, der arbejder paa Frederiksborg-Hestens Udvikling. Det er at haabe, at den maa blive ledet saaledes, at den kan blive en Pèpinière for vor nationale lette Heet. I det vestlige Sjælland, med Undtagelse af Odsherred, synes det, som om Tilbøjeligheden i Hovedsagen gaar i svær (jydsk) Retning, idet der saavel til Sorø som til Holbæk Amter ved Landboforeningerne aarlig indføres jydsk Hoppeføl, ligesom der i Løbet af et Par Aar er indkjøbt en Del jydsk Hingste, der bedække et forholdsvis meget betydeligt Antal Hopper.

Paa Konsulentvæsnets Omraade er der foregaaet den Forandring, at d. k. Landhusholdningsselskabs Konsulent i Hesteavl er bleven Statskonsulent fra 1ste April, særlig for de svære Heste.

Efterspørgslen efter og Prisen paa jydsk Tillægsdyr tiltager med en rivende, næsten foruroligende Fart, idet Tilbudet af 1. Kl. Varer er forholdsvis meget indskrænket, og det er kun den Slags, der søges af Foreninger. Hingste kunne allerede nu ikke kjøbes som fuldvoxne, idet alle de gode ere paa faste Hænder, ja, selv 4-Aars Hingste er sjældne at faa. For dog at faa noget maa der gaaes ned til 2½ à 3-aarige Plage. Foruden at forsyne sig selv har Jylland i 1889 afgivet 2 Hingste og 2 Plage til Fyen, en Hingst til Samsø, en Plag til Falster, 2 Hingste til

Bornholm og 3—4 Hingste til Sjælland. Det har ikke alt været bedste Sort, men dog heller ikke Udskud.

Fra Slesvig begynder der ogsaa at komme Efterspørgsel, og vi kunde vist let skaffe os Afsætning paa 2. Kl. Varer til Tyskland, hvis vi havde noget at undvære og vilde sætte Prisen ned. Den danske Hest kommer nemlig mere og mere til sin Ret saavel ude som hjemme. Den stadig gjentagne Fabel: at den danske Hest kun søgtes til Udlandet paa Grund af Prisbilligheden, er snart »en Saga blott«. Vi vide nu og tør hævde, at den paa Verdensmarkedet søges og betales med højeste Pris, fordi den ansès for en af de bedste af alle Arbejdsheste.

Prisen paa de Hingste, der ere solgte, har været højst 6—7000 Kr. for ældre, 5500 Kr. for 3¹/₂-, 4500 Kr. for 2¹/₂- og 2000 Kr. for 1-aarige.

Et Forhold, der ikke bør lades uomtalt, er Humbugen i Hestehandlen. Det er saaledes meget almindeligt, at der i Bladene anføres større Priser, end der virkelig er betalt. Men, hvad der er værre, er, naar fremmede, ukyndige Folk blive Ofre for mindre samvittighedsfulde Handelsmænd. Som Exempler herpaa kan anføres, at en tarvelig jydsk Hingst, hvis Værdi højst var 2000 Kr., nok blev betalt af et Aktieselskab paa Øerne med over 6000 Kr., og at fornylig en i 1889 kasseret ældre Hingst, som kort i Forvejen skal være bleven betalt med ca. 800 Kr., nu efter Bladene er kjøbt af et Selskab i Slesvig for 6000 Kr. kontant. At slikt skader den jydsk Handel, er selvfølgelig, og jeg kan derfor kun tilraade Kjøbere, der ikke føle sig sikre, at henvende sig til mig, der giver Oplysninger, selvfølgelig ikke som Kommissionær imod Gebyr, men som Embedspligt.

Prisen paa Hoppeføl, af god Afstamning, har været fra 2—600 Kr.; 2-Aars Hopper 6—700 Kr. og derover. Følhopper enkeltvis 1000—1200 Kr. I sidstn. Retning ere vi endnu ikke rigtig med, og det kommer vistnok nærmest af, at der er almindelig Pengemangel mellem Bondestanden og Mangel paa Interesse for den Slags

Hesteavl hos de store Landmænd. Med lignende Hingstepriser i Udlandet ere Hopperne langt dyrere, men Opdrætterne ere dér ogsaa ofte større Ejendomsbesiddere.

Paa Sjælland er der ogsaa Efterspørgsel nok efter Avlsdyr af frederiksborgsk Race til gode Priser, om end heller ikke saa høje som for de jydsk.

Vor Hesteavl synes saaledes at være paa gode Veje til Fremgang; Interessen er stærkt vakt, og der er Enighed om Maal og Midler. Selv paaa Sjælland, hvor Kampen tilsyneladende endnu er staaende, er der i Virkeligheden intet væsentligt at være uenige om. Renavlen er i Principet anerkjendt af alle, og der er vist ingen, der tilraader at benytte jydsk Hingste til gode, forædlede Hopper, ligesaa lidt som det kan tilraades at føre jydsk Hopper til smaa lette Hingste for at give disses Afkom Værdi. Om de daarlige tænker jeg ikke, der bliver nogen Strid. Men fra et landøkonomisk Standpunkt maa det kunne forlanges, at den svære Hest faar Lov til at benyttes til »Renavl« paa Sjælland (ved Renavl forstaar jeg Avl mellem Dyr af samme Type) ligesaa vel som den »ny-frederiksborgske (Hamlet-) Type«, der heller ikke er gammel i Gaarde, hvilket adskillige synes tilbøjelige til at tro.

Med Hestehandelen har det gaaet strygende; i Landbrugsaaet $\frac{1}{10}$ 1888— $\frac{30}{9}$ 1889 er der udført 17,000 Heste mod 16,466 Aaret forud, men til Gjengjæld indført over 2000 flere — tildels atter udførte — fra Sverig og Norge. Der er til Frankrig solgt ca. 2500 Droscheheste, en Del flere end sædvanlig, paa Grund af Pariser-Udstillingen, og til stigende Priser: 450—500 Kr. Højden paa disse er kun 10 Kv. 1—2 ", men forøvrigt er det nu for Tiden ingenlunde Udskud, hvad Bygning angaar; de skulle være regelmæssige, velstillede og letløbende, men kunne dog nok være noget klejne.

Vor Hovedafsætningskilde er vistnok Sporvognskjørslen. Den danske Hest har nu omtrent erobret dette Felt i Tyskland og trænger ind i Schweiz, ja, er iaar endog bleven indført — rigtignok forsøgsvis — til Syd-

amerika. Sporvognshesten, der er meget forskjellig i Størrelse og Masse, eftersom den skal være Enspænderhest eller, som i Kjøbenhavn, gaa 2-spændig, er en letløbende, middelstærk Hest paa 10 Kv. 2"—11 Kv. Prisen har været 5—700 Kr.

Omnibushesten er en god, velskabt og stærk, men temmelig letløbende Hest paa 10 Kv. 5"—11 Kv. Prisen har været 7—900 Kr.

Brygger- eller Sukkerroehesten er den største, sværeste jyske Hest, af en Højde paa over 11 Kvarter. Prisen har været 9—1000 Kr. og derover.

Endvidere er der solgt en Del Artillerihestene til den tyske Arme, en Mængde Plovheste til Tyskland, en hel Del Udskud af forskellige Slags samt et betydeligt Antal Plage og Føl, især til Hertugdømmerne.

Fra Sjælland, Fyen og vel fornemlig Sverig er der mest over Kjøbenhavn udført en Del billigere Luxusheste til Tyskland og Frankrig. Prisen har været 8—900 Kr.; gode »Steppere« ere enkeltvis betalte dyrere. Den danske Luxushest er, naar Bygningen tilfredsstiller, meget højt anskreven i Udlandet, i Tyskland roses den for dens Varighed og høje Forbevægelse, der som bekjendt langt fra er almindelig hos tyske Blodheste.

Det er derfor ret mærkværdigt, saa ringe Mening vi selv have om vore Heste; vi udføre til beskedne Priser danske Luxusheste, der betales meget højt i Udlandet — en god højtgaende dansk Hest regnes for 1. Kl. Luxushest i Paris, — og saa indføre vi til Gjengjæld billige, stive, hannoveranske og holstenske Marskheste samt Østpreussere, som vi give en høj Pris for hos vore Hestehandlere. Denne Omsætning koster ikke saa lidt, vi kunne vist ikke regne under 2—300 Kr. og ofte meget mere som Salær og Rejseomkostninger for en Hest; fra den høje Pris, der her maa betales for en 2den—3die Kl. »Hannoveraner« eller »Østpreusser«, i Sammenligning med hvad Opdrætteren faar for en dansk Hest, skriver sig vistnok manges Respekt for de tyske Heste.

Som det vil sès af Prisfortegnelsen over de forskjellige Slags jyske Heste, der hver for sig kunne være udmærket gode og velskabte, beror Prisforskjellen væsentligst paa Størrelsen. Den lille Hest vil alene paa Grund af sin ringe Størrelse blive betragtet og betalt som Affald, og det er derfor selvfølgelig, at Opdrætterne lægge særlig Vind paa at faa store Heste. Dels ved Krydsning med Hingste af større Racer (Yorkshirehingste og en engelsk Karrehingst) og dels ved Udvalg samt bedre Pleje, er Højden hos den jyske Hest stegen betydelig i 50 Aar. Da var en Hest stor, naar den maalte 10 Kv. 2 " og derover, medens den almindelige Højde var 10 Kv. Men vi have naturligvis ikke kunnet forcere Højden frem saa betydeligt hos hele Racen, især ved førstnævnte Middel, uden at den har lidt i andre Retninger; vi have saaledes gennemgaaende tabt i Drøjde. Og jeg tror, at Fremtidsarbejdet i den jyske Avl mere maa bestaa i at faa denne med og at faa Gjennemsnitsstørrelsen hævet ved at fremme Højden yderligere. Vi maa vel have en stor Hest, men Jylland egnar sig dog næppe endnu til at producere rene Karreheste.

Med Hensyn til Markederne er der det at mærke, at de blive daarligere og daarligere, hvad Kvalitet angaar, idet alt det gode sælges hjemme. Melleghandlere og Mæglere bore sig ind overalt og fordyre Varen for Kjøberen, uden at det gavner Producenten. Randers Markeder synke stadig dybere; der er Heste nok, men det meste er næsten Udskud. Prisen, der betaales dér, er derfor heller ikke Topnotering eller tjenlig til Sammenligning med Fortidens. Kjender man ikke Forholdene grundigere, vil man let faa det Indtryk, at det gaar stærkt tilbage for den jyske Avl, men Gudskelov er det ikke ganske Tilfældet. Det i faa Aar stærkt voxende Tillæg, hvortil der benyttes mange slette Hopper, gjør vel, at der bliver for meget Affald, men i Sydjylland og Slesvig træffer man dog mange gode danske Heste, ligesom der stadig gaa saadanne bort fra Randers og de andre gode Hesteegne.

Den slette Høst i hele Landet har indvirket kjendelig paa Hestehandelen i Efteraaret. Alle vilde sælge, og da Efterspørgslen baade fra Tyskland og især Paris har været mindre, kunde Prisen trykkes ikke ubetydeligt paa de ringere Sorter. Franskmandene have saaledes kjøbt 50—100 Kr. billigere end i Foraaret og endda kunnet være mere kræsne. Det er under nedadgaaende Konjunkturer altid de ringere Sorter, det især gaar ud over, og for Hestenes Vedkommende høre Smaaheste altid til denne Kategori.

Vi have i det førlobne Aar indført en Mængde af den Slags Godtkjøbsvarer fra Sverig og Norge; en Del af det bedste er vel atter bleven udført, men det billige, fremmede har dog bidraget sit til at trykke vort eget Affald yderligere.

Regjeringens Forslag om en Told af 50 Kr. paa hver indført Hest — i Lighed med hvad Sverig tager — betragtes derfor med Velvillie af Hestehandlere og en stor Del Opdrættere. Det er navnlig Øernes Hesteavl, Tolden skulde gavne, idet de svenske Heste ikke komme udenfor Sjælland eller vel snarere Nordsjælland og Kjøbenhavn. Det, Jyderne haabe gennem en eventuel Toldbeskyttelse, er at blive fri for Oversvømmelse af »Norbakker« og »Russere«, der siges at være en problematisk Hjælp for Husmændene. Skulle vi have Ponier, kunne vi jo ogsaa faa dem fra Island, der i 1889 har udført 1100 Heste til England og Skotland til en Gjennemsnitspris af 65 Kr.

For Avlen, i alt Fald i Jylland, har Indførslen ingen-somhelst Betydning, hvilket man vil gjøre gjældende.

Af større Udstillinger af Heste har der ingen været herhjemme, hvorimod der under Pariserudstillingen var et stort og fortrinligt Hesteskue, hovedsagelig fra Nordfrankrig.

»Foreningen til den ædle Hesteavls Fremme« har til Stutteriet paa Frederiksborg kjøbt nogle gode Hopper i England, men Fuldblodsavlen bliver ved at holde sig som noget fremmed, der ikke rigtig kan slaa Rod i den danske Befolkning.
